

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Lausunto valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi teollisen kapasiteetin kiihdyttämisestä ja vähähii- listämisestä strategisilla aloilla sekä asetusten (EU) 2018/1724, (EU) 2024/1735 ja (EU) 2024/3110 muuttamisesta

Asia: U31/2026 vp

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiassa ja kunnioittavasti toteaa seuraavaa:

EK lausuu U-kirjelmästä ympäristövaliokunnalle investointien lupamenettelyjä ja teollisuuden nopean kehittämisen alueita koskevin osin. EK lausuu U-kirjelmästä laajemmin muihin asiaa käsitteleviin valiokuntiin, jotka ovat pyytäneet EK:n näkemyksiä.

Yleistä

Käsiteltävänä oleva U-kirjelmä koskee uutta teollisuutta vauhdittavaa asetusta (Industrial Accelerator Act), joka on yksi toimenpide komission julkaisemassa EU:n puhtaan teollisuuden ohjelmassa. Asetuksella on asiallinen yhteys useisiin eri voimassa oleviin EU-säädöksiin, ehdotuksiin, omnibus-ehdotuksiin ja ohjelmiin.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK on sitoutunut kunnianhimoiseen EU:n energia-, ympäristö- ja ilmastopolitiikkaan, jota toteutetaan Euroopan kilpailukykyä, tuottavuutta ja turvallisuutta vahvistavilla keinoilla. Puhdasta siirtymässä on merkittävää kasvupotentiaalia ja uusia vientimahdollisuuksia suomalaisille yrityksille.

EK jakaa perusmuistiossa esitetyn Suomen kannan siitä, että puhdas siirtymä on toteutettava markkinaehtoisesti, kustannustehokkaasti ja teknologianeutraalisti luoden EU:lle selkeää kilpailuetua.

Lupamenettelyiden sujuvoittaminen

Valtioneuvoston tavoin EK tunnistaa sujuvien lupamenettelyiden merkityksen osana houkuttelevaa investointiympäristöä. EK kannattaa komission pyrkimyksiä helpottaa ja nopeuttaa teollisten hankkeiden luvitusta. Asetusehdotuksen hyviin puoliin kuuluvat mm. verrattain laaja soveltamisala, yhden luukun periaatteen seuraaminen ja sähköiset työkalut tiedonkulun helpottamiseksi viranomaisten ja yritysten välillä.

EK jakaa valtioneuvoston näkemyksen siitä, että jäsenvaltioille on jätettävä riittävästi liikkumavaraa lupamenettelyjen ja muita ympäristöasioita koskevien menettelyiden kehittämiseen ja nopeuttamiseen. Ehdotuksen jatkokäsittelyssä on huolehdittava siitä, että IAA ei kumoja niitä hyötyjä, joita kansallisella luvitusuudistuksella odotetaan saavutettavan. Suomen edelläkävijyys luvituksen sujuvoittamisessa on kilpailuetu, josta on syytä pitää kiinni.

EK pitää tärkeänä, että IAA ei velvoita toiminnanharjoittajaa hakemaan kaikkia hankkeen lupia samanaikaisesti. Etenkin laajoissa hankkeissa yksittäisten lupien tarpeesta ei välttämättä ole tarkkaa kuvaa hankkeen alkuvaiheessa, ja joka tapauksessa lupien hakeminen vaiheittain voi olla yrityksen näkökulmasta tarkoituksenmukaista. Toisaalta yhteistä lupahakemusta olisi hallinnollisen taakan tasapainottamiseksi perusteltua tarjota vaihtoehdoksi toiminnanharjoittajan niin halutessa.

Muilta osin EK yhtyy valtioneuvoston kantaan.

Valmistusteollisuuden nopean kehittämisen alueet

EK toteaa, että valmistusteollisuuden nopean kehittämisen alueen tai alueiden selkeitä hyötyjä suomalaisyrityksille on vaikea arvioida tässä vaiheessa, koska kotimainen toimintaympäristö on pääasiassa kunta- ja hankevetoinen. EK pitää siksi perusteltuna, että nopean kehittämisen alueen tai alueiden nimeäminen olisi jäsenvaltioille vapaaehtoista.

Tasapuolisen kohtelun ja reilun kilpailun näkökulmasta on myös tärkeää huolehtia siitä, että nopean kehittämisen alueet eivät saa erityiskohtelua esimerkiksi EU-hankerahoituksen, IPCEI- tai Tech Frontrunners -toimien kohdentamisessa. Vaikka yritysten sijoittautumis- ja investointipäätöksiä ohjaavat ensisijaisesti markkinatekijät, esityksen mukaisilla alueella tarjottavilla tukitoimilla voi yksittäistapauksissa olla merkitystä päätöksenteolle.

Muilta osin EK yhtyy valtioneuvoston kantaan.

Kunnioittavasti,

Minna Ojanperä
johtava asiantuntija
Elinkeinoelämän keskusliitto EK